

Ali DOĞAN
İkizce Kaymakamı

Davetsiz Misafir

Hayatımda ilk defa büyük şehir dışında bir yerde yaşayacak, üstelik bir ilçede çalışacaktım. Üstelik kaymakam olarak görev yaptığım ilk ilçe olacaktı. Vekil de olsam kaymakamdım işte. Daha memurluğu bile tam manasıyla bilmiyorken amirlik yapacaktım. Lakin hırslıydım, istekliydim. “Bu mesleğe niye geldin?” diyen meslek büyüklerimin sözleri de bir kulağımdan girip diğerinden çıkıyordu o zamanlar. Biliyordum, her şeyi değiştiremezdim ama pek çok şeyi değiştirmek için çaba sarf etmek benim elimdeydi.

Görevi selefimden devralalı bir hafta bile olmamıştı daha. İlçe hakkındaki genel malumatı daire amirlerinden, memurlardan ve eşraftan almıştım. Tabi resmiyetten taviz vermeden... Ancak bunlar benim için kâfi değildi. Halkın da ilçeye dair fikirleri mühimdi benim için. Öğrenmeliydim, ama nasıl? Düşündüm, düşündüm, düşündüm... Neden sonra aklıma bir fikir geldi. Bereket ki, aylardan ramazandı. Halk diğer zamanlara nazaran daha bir duygu yüklü olurdu bu ayda, bilirdim. Bir akşamüstü iftara yakın bir saatte lojmanımdan çıktım. Üzerimde her zamankinin aksine, resmiyetin en somut sembolü takım elbisem yoktu. Olabildiğince rahat şeyler giymeyi yeğlemiştim. Sokaktaki bir vatandaş gibi... Ve olağan tercihim olan kot pantolonum her zamanki gibi bacaklarımdaydı. “Kot” diye düşündüm “Ne ilginç. Muhteşem Kot diye biri Fransa’ya gidiyor. İngilizlerin ‘denim’ dedikleri şeyi orada görüp Türkiye’ye getiriyor. Sonra bu kumaşı Kot markasıyla yıllarca satıyor.” Hikâyeye bak. “Sen nasıl Kayserilisin arkadaş? Elin

oğlu dışarıdan getirdiği kumaşa kendi adını veriyor, sen memur oluyorsun. Zaten Kayserilinin okumayanını...” diye aklımdan geçirdim, muzipçe güldüm halime, sonra mesleki heyecanımı koruma adına süratle bu fikrimden uzaklaştım.

Bir an aklıma tebdil-i kıyafet denetim yapmayı çok seven padişah Dördüncü Murat geldi. Kendi kendime gülümsedim. Aklıma dedemin yerli yersiz anlattığı bir Dördüncü Murat hikâyesi geldi. Dördüncü Murat koyduğu yasaklara uyulup uyulmadığını bizzat kendisi kontrol etmeye meraklı bir padişah olduğu için yine bir gün kıyafet değiştirerek bir sandala biner. Amacı sahil şeridinde içki içilip içilmediğini kontrol etmektir. Dördüncü Murat’ı tanımayan sandalcı arada bir cebinden bir şişe çıkartıp yudumlamaya başlayınca padişah sorar: “Nedir o içtiğin?” Sandalcı, o zamanlar

Sarhoşların Şahı olarak bilinen Bekri Mustafa’nın ta kendisidir, kendini kolay ele vermez. “Kuvvet şurubu” der, “Ben bundan iki yudum çekince kendimi aslan gibi hissediyorum. Kürek çekmek vız geliyor”. Padişah tadına bakmak isteyince, Bekri Mustafa, “Nasıl da denizin ortasındayız, bizi kim

yakalayacak!" diye düşünüp şişeyi uzatır. Padişah iki yudum alır almaz kükrer: "Bre zındık! Bu, şarap. Şarap içmeyi yasakladığımı bilmiyor musun sen?" Bekri Mustafa şaşırır, "Sen kimsin ki içkiyi yasaklıyorsun?" der. "Ben Dördüncü Murat'ım!" yanıtını alınca Bekri Mustafa küreği kapığı gibi ayağa fırlar: "Şimdi atarım seni denize. Daha iki yudum aldın, kendini Dördüncü Murat sanmaya başladın. İki yudum daha alsan, 'dünyayı ben yarattım' diyeceksin." Hikâye aklıma gelince gene gülmeye başlayıp, kendi kendime söylendim: "Bir koltuğa oturduk kendimizi Dördüncü Murat sanmaya başladık. İnşallah karşıma bir Bekri Mustafa çıkmaz da rezil olmam! Aman aman!" Gerilmiştim biraz.

Pastaneye kadar birkaç dakika yürüdüm. Oradan bir kutu baklava alıp çıktım. Yolda yürürken beni tanıyan çok az kişiyle karşılaşmıştım. Çekingen bir üslupla selamlaşmalar... Bir taraftan kaldırımları arşınlarken bir taraftan da gözüme bir ev kestirmeye çalışıyordum. Hiçbir kıstasım yoktu; bu akşamın Susanna Tamaro'su bendim, yüreğimin götürdüğü yere gidiyordum. Kendimi ayaklarıma teslim etmişim. Pastaneden çıktıktan sonra on dakika ya yürümüş ya yürümemişim, ayaklarım beni bir apartmanın önüne, oradan da ikinci katta bir dairenin önüne getirip bıraktı.

Buraya kadar her şey tamamdı, plan tıkr tıkr işliyordu ancak işin çetin kısmı asıl bundan sonra başlıyordu. Zile basıp basmamak konusunda kararsız kaldım. Bu işin en zor kısmı burasıydı, çünkü hiç tanımadığınız bir ailenin kapısının ziline basıp "Merhaba, ben Tanrı misafiri..." diyecektim. Ne kadar da zor bir işti! Kaymakam olsam da... Aslında sorun da oradaydı ya: Doğru, ben bir kaymakamdım fakat bunu sadece ben biliyordum. Kapıyı açacak içinse insanlardan bir insandım işte, o kadar. Bir süre arafta kaldıktan sonra elim zile gitti. Sadece bir kere, uzunca bastım. O an aklıma annemin her zaman söylediği "Misafir misafiri istemez, ev sahibi hiç kimseyi istemez." Lafı geldi. Gülecektim,

kendimi zor tuttum. Kapıyı otuz yaşına yakın, orta boylu, gür saçlı, sivri çene- li bir genç açtı. "Buyurun?" dedi beni çıkarmaya çalışarak. Şimdi konuşma zamanıydı... "Merhaba," dedim, "Ben Ankara'dan yeni geldim. Kaymakamlıkta memurum. Bir sakıncası yoksa sizinle iftar yapmak istiyorum. Zilinize de rastgele bastım." Ev sahibi genç adam şaşırmadı değil. Çok kısa bir süre "Sen kimsin be adam?" ile "Bu saatte kapıya gelmiş misafire 'hayır' denir mi?" arasında gidip gelmiş gibi bir ifade kaldı yüzünde. Sonra, misafirperverliği çekingenliğine galebe gelmiş olmalı ki, "Tabi ki, buyurun."

deyip meçhul konuşunu, yani beni, içeri buyur etti. Ben salona girince "Hoş geldiniz. Ben Fatih." deyip elini uzattı genç adam. "Hoş bulduk. Ben de Ali." dedim uzatılan eli sıkarken. Mümkün olduğunca ihsas etmeden şöyle bir eve bakındım. Fakir bir aile olduğu anlaşılıyordu yerdeki halılardan, oturulan divanlardan. Fatih'ten başka, iki yetişkin ve bir de bir yaşından az büyük bir bebek vardı evde. Fatih onları tanıttı bana: "Eşim Hatice, babam Musa ve küçük paşamız Engin." Evin annesi ile dedesi de bir ağızdan "hoş geldiniz" dediler

sanki bekledikleri birisi teşrif etmiş gibi.

İftara bir dakikadan da az kalmıştı. Fatih saatine bakıp, "Ooo... Vakit gelmiş. Sofraya geçelim." dedi tanışma faslı bitir bitmez. Ezan sesiyle ansızın gelen bir misafirle efradın bir kişi daha arttığı sofrada daha çok konuşan Fatih'ti. Konuşmalarından ve davranışlarından iyi niyetli, temiz yürekli ama biraz da saf biri olduğu hemen anlaşılıyordu. Evin hanımı konuşmalara pek dâhil olmuyordu. Musa dede de zaman zaman anlatıyordu. Karşılıklı konuşmalarla ben az da olsa rahatlamış, en azından kapının önündeki o çok gergin hali üzerimden atmıştım. Hatta yemek esnasında bir ara, "Çay da verecek misiniz yemekten sonra?" diye espri bile yaptım. Ev sahipleri muhtemelen "Misafirin de bu kadar yüzünüzü..." diye içlerinden geçirdiler ama "Tabi tabi, çaysız olur mu hiç?" demeyi de ihmal etmediler.

Yemekten sonra Musa amca "Hadi siz gençler rahat rahat konuşun bakalım. Bana müsaade." deyip ayrıldı. Ben sormadan Fatih söyledi: "Teravihe gidiyor. Hiç sektirmez."

Fatih o kadar çok soru soruyordu ki, benim asıl sorularıma bir türlü sıra gelmiyordu. Memleketim, bitirdiğim okullar, ailem, ailemin işi-gücü, neden memurluğu seçtiğim... "Bu zamanda bekârlık olur mu?" demişlerdi mesela evli olup olmadığımı sorduktan sonra. Ülke meseleleri bittikten sonra uluslararası ilişkilerden de bahsetmemek olmazdı zaten, onu da es geçmediler. Ben, bilhassa mesleğimi açık edecek sorulara net olmayan, kaçamak cevaplar veriyordum ısrarla. Fatih'in beni sorgulaması bittiğinde bu kez ben başladım ahiret suallerine. "İlçe nasıl?" diye başladığım sorularımın üzerine habire yenileri eklendi. Belediyeyi, memurları, polisi, jandarmayı, ilçenin halkını, iyisini kötüsünü, akıllısını delisini, kısacası her şeyi sordum. Öğrenmek istediğim hemen her şeyi tereyağından kıl çekme kolaylığında öğrenmişim ev halından. Başlarda konuşmalara pek katılmayan Hatice Hanım bile davet-

siz misafirini bilgilendirme konusunda istekli görünmeye başlamıştı.

Her şey güzeldi güzel olmasına da... Bir ara "Kaç gün oldu burada işe başlayalı?" diye sordu Fatih. "Bir hafta bile olmadı daha." diye yanıtladım. "Öyle mi? Kaymakamımız da yeni geldi, tanışmışınızdır herhalde." deyince, nerdeyse içtiğim çay boğazıma duruyordu. Gülmemek için kendimi zor tuttum. Sormak istedim kendimi. "Ama ya kötü bir cevap alırsam? Ya halktaki ilk izlenimim kötüye? Şimdi bir de moral bozukluğuyla uğraş dur! Daha kaymakamlığın bile ilk haftası üstelik..." diye geçirdim içimden ama benliğimi mağlup edip sordum: "Evet biliyorum ama sadece bir kez görebildim kendisini. Nasıl birisidir?" dedim çekine çekine ve merakla cevabı bekleyen gözlerle. "Ben de görmedim ama 'çok iyi adama benziyor' dediler. Çok canayakınmış..." dedi ev sahibi. Derin bir oh çektim içinden; en azından kötü, can sıkıcı, moral bozucu bir cevap almadığım için.

Artık konuşulması icap eden her şey konuşulmuştu. Birer kâğıt, kalem istedim, "Numaramı vereyim size. Lazım olursa ararsınız." dedim. Hatice Hanım, bir parça kâğıt ve bir tükenmez kalem bulup getirdi. İşte o an şeytan beni dürttü. "Şimdi benim kaymakam olduğumu öğrenseler nasıl bir tepkileri olur acaba?" diye merak ettim. Tepkilerini öğrenip öğrenmeme konusunda biraz tereddüt ettikten sonra şeytanıma yenildim. Kâğıdın üzerine "Kaymakam Ali Doğan. Telefon..." şeklinde yazıp Hatice Hanım'a uzattım. Genç kadın kucağında minik Engin, kâğıdı aldı, birkaç adım öte-

deki masanın üzerine kâğıtla kalemi bırakmak üzereyken kâğıtta yazılanlara gözleri takıldı. Birkaç saniye dondu kaldı. Kâğıtta yazılanları anlamlandırmaya çalışıyordu herhalde. Sonra aklını kaçırmış gibi kakhaha atmaya başladı. Kakhahaları o kadar keçileri kaçırmış türdendi ki, Fatih "Noldu?" diye sorma ihtiyacı hissetti. Eşi, kakhahalarını kesmeden kâğıdı Fatih'e uzattı. Fatih, kâğıdı okudu, gözleri kocaman açıldı, yüzü kıpkırmızı oldu. Komutanını ansızın görüp hazırola geçen asker gibi heyecanla ayağa kalkıp "Kaymakam Bey!" diye haykırdı. Bu beklenmedik haykırıştan korkan Engin korkup ağlamaya başladı. Kadın yüksek perdeden gülüyor, bebek ağlıyor, adam şaşkın şakın yüzüne bakıyordu. Tam bir curcuna... Oda anneannemin sıkça dediği "cin çalışıyor, şeytan oynuyor" havasına bürünmüştü. Fatih birkaç saniyelik şaşkınlığı atıp "Kaymakamım, inşallah bir pot kırmamışızdır?" diye titreyen bir sesle sordu. "Olur mu Fatih?" dedim, "Beni ne güzel ağırladınız. Hem de sayenizde neler neler öğrendim. Çok teşekkür ediyorum." Bunları söylerken kapının önündeki tedirgin halimden eser kalmamıştı. Kaymakamdım ve bunu karşımdakiler biliyordu. Özgüvenim yerine geldi. Fatih, "Valla ne güzel ettiniz Kaymakam Bey. Evimde ilk kez bir kaymakam ağırladım. Bilmeden de olsa... Çok mutlu oldum gerçekten." Bunları söylerken samimiyetinden gözleri dolu dolu olmuştu. Gerçekten çok sevindiği her halinden belli oluyordu.

Vakit geç olmuştu. "Bana müsaade artık?" deyip ayağa kalktım. Fatih,

beni kapıya kadar uğurlarken ben de konukseverlikleri için bir kez daha onlara teşekkür edip attım kendimi sokağa. Ve benim için hayatımda belki de hiç unutamayacağım bir tecrübe, kazasız belasız hem de çok müspet bir neticeyle bitmişti. Huzurluydum. Ziyaret amacına ulaşmış, kafamdaki pek çok soru işareti ortadan kalkmıştı. Ne bir Bekri Mustafa çıkmıştı karşıma ne de süpürgesiz bir cadı! Hepsini birbirinden şirin insanlarca ağırlanmıştım. Şüphesiz, çok şanslıydım.

Böyle birkaç çatkapı, tebdil-i kıyafet ziyaret daha yaptım ilçede. Birkaç hafta içinde tüm ilçe halkı öğrendi kaymakamın ziyaretlerini. Bir meslektaşına anlattım yaptığım ziyaretleri. Arkadaşım bana, "Artık bütün ilçenin kadınları gergindir senin yüzünden. 'Akşam eve Kaymakam Bey gelebilir, hazırlık yapmak' lazım deyip kendi kendilerine strese giriyorlardı." dedi. Güldüm. Doğrusu, güzel tespitti.

Sonraki günlerde sık sık geldi Fatih. Ben de sevmiştim onu. Karşılıklı birer bardak çay içiyor, biraz muhabbet ediyorduk her defasında. Vekil kaymakamdım ya, gün geldi, ilçeden ayrılmam gerekti. Ayrılacağım gün, hükümet konağının önünde memurlardan ve halktan müteşekkil bir kalabalık birikti beni uğurlamak için. Elimden geldiğince herkesle tek tek ilgilendim, konuşup vedalaştım. Sıra Fatih'e gelmişti. Dostumun yüzündeki üzüntüyü ve gözlerindeki yaşları gördüm. Fatih artık bir abisi gibi sevdiğini söylediği benim elimi sıkı. Gözünden süzülen yaşlara mani olamıyordu.